

Overzicht van door bedrijfsleven gewenste nieuwe en uit te breiden Associate degree-opleidingen

Categorie 1: Nieuwe Ad-opleiding in voorbereiding en met wie

Branchevereniging	Naam opleiding	Beoogde aanbieder	Opmerkingen
Bouwend Nederland	Bouwkunde	Hogeschool Rotterdam LOI Hogeschool	Start per 1 september 2012
CA-ICT	Applicatieontwikkelaar	LOI Hogeschool	Start per 1 september 2012
CA-ICT	Bedrijfskundige Informatica	LOI Hogeschool	Start per 1 september 2012
CA-ICT	IT Beheer	LOI Hogeschool	Start per 1 september 2012. Zie aanvullende opmerking punt 8
VNCI/DSM	Procestechniek (chemische technologie)	Hogeschool Zuyd	Samen met centre of expertise en centrum voor innovatief vakmanschap. Start schooljaar 2013/2014
Verticaal Transport	Uitvoerder transportprojecten	Hogeschool Arnhem/ Nijmegen	
Metaalunie	Management & bedrijfskunde	ISBW & P3 Transfer	

Categorie 2: Bestaande opleidingen uitbreiden naar andere regio's en/of met andere vormen (voltijd/deeltijd/duaal)

Branchevereniging	Naam opleiding	Huidige aanbieder	Opmerkingen
Uneto-VNI	Projectleider installatie	Haagse Hogeschool	Huidige Ad-opleiding wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met regionale bedrijven van Uneto-VNI in Zuid-Holland. Verbreden naar 5 a 6 regio's. Aanvraag z.s.m. en start in schooljaar 2013/2014
CBW-Mitex	Interieuradviseur	Artez i.s.m. Hout en Meubileringscollege	Eerst voltijd en daarna deeltijd
CBW-Mitex	Small Business Retailmanagement	Hogeschool Rotterdam i.s.m. Hout en Meubileringscollege aansluitend op mbo-opleiding manager Wonen	In principe september 2012 van start en het eerste jaar op locatie mbo
CBM	Technische bedrijfskunde	Fontys en Windesheim	Verbreden naar Randstad
Bouwend Nederland	Bouwkunde	InHolland Alkmaar/ Haarlem	Verbreden naar andere hogescholen (voltijd)
ANVR	Functiegericht toerisme en recreatie	NHTV Breda	Versnippering voorkomen. Voltijd toevoegen
BOVAG	Systeem Specialist	HAN	Is niet in samenspraak met de Bovag tot stand gekomen. De Bovag gaat onderzoeken of en hoe zij deze Ad in hun branche kunnen introduceren

Metaalunie	Technische bedrijfskunde	Fontys Eindhoven	Verbreden naar 3 à 4 regio's
Metaalunie	Marketing Management	Avans Breda	Verbreden naar 3 à 4 regio's
Metaalunie	Industrieel Product Ontwerpen	Windesheim Zwolle	Deeltijdvariant gewenst
CBL	Supermarktmanager	Stenden, Saxion, Avans	Verbreden naar Randstad. Zie aanvullende opmerkingen punt 6
FME-CWM	Praktijkdocent	Hogescholen ism MBO-instellingen	M/HBO Ad Verbreden tot alle PTH's en ook duaal aanbieden.

Categorie 3: Er is nog geen Ad en men wil er op termijn wel één starten

Branchevereniging	Naam opleiding	Denkbare aanbieder	Opmerkingen
FME-CWM	Mechatronica	Saxion, Windesheim i.s.m. ROC Deltion en ROC van Twente	
FME-CWM	Maintenance	Hogeschool Zeeland, Avans i.s.m. ROC West-Brabant	
FME-CWM	Luchtvaart	HvA, InHolland i.s.m. ROC West-Brabant	
FME-CWM	Automotive	HAN, Fontys i.s.m. ROC Ter Aa/ROC Eindhoven	
FME-CWM	Productietechnologie	Nader te bepalen hogeschool i.s.m. ROC Eindhoven	
Uneto-VNI	Projectleider techniek (E+W+B+I)	Haagse Hogeschool	
Anko, Anbos, Provoet	Docent Uiterlijke verzorging	Nader te onderzoeken	Zie aanvullende opmerkingen punt 4
Anbos	Huidspecialist	Hogeschool Utrecht/Hogeschool Den Haag	Duaal. Zie aanvullende opmerkingen punt 3
Bouwend Nederland	Bouwkunde	Windesheim Flevoland	Plannen om Ad op te zetten Op welke termijn onbekend

Categorie 4: AD in oriëntatiefase

Branchevereniging	Naam opleiding	Denkbare aanbieder	Opmerkingen
VGN		Nader te onderzoeken	Oriënterend. Zie aanvullende opmerkingen punt 7

Aanvullende opmerkingen

1. Groothandel: op termijn is voor het middenkader leidinggevend personeel behoefte aan uitbreiding van Ad-opleidingen gericht op bedrijfsvoering.
2. Vanuit Kenniscentrum Savantis, sector Reclame, presentatie en communicatie komt de volgende informatie: Er bestaat bij het bedrijfsleven grote behoefte aan een Ad in deze sector. Mbo-4 wordt door de sector in veel gevallen als te laag ervaren. Er bestaat behoefte aan meer analytisch en creatief geschoolde medewerkers op een hoger niveau. Hierbij zou het om een combinatie van 2D, 3D en ruimtelijk moeten gaan. Als werktitel voor de Ad wordt voorlopig 'art/creative director' gehanteerd.
3. Huidspecialist: op dit moment is er een mbo-niveau 4 opleiding Schoonheidsspecialist. Op hbo-niveau wordt de 4-jarige opleiding Huidtherapie gegeven. De ontwikkeling in de geneeskunde op gebied van de medische behandelingen, cosmetische operaties, huidtransplantatie en huidhersteloperaties, zijn zeer ver gevorderd. Zo ver zelfs dat in het kader van de preventie, de voorbereiding op en (na)zorg bij cliënten met dergelijke ingrepen en behandeling, de verzorging van de huid een steeds belangrijker punt wordt. Het gaat om een opleiding waarbij een beroepsbeoefenaar wordt opgeleid, die paramedisch geschoold is in het verzorgen van de huid en die aanvullend werkt op de medicus, de huidspecialist en de huidtherapeut. Voor de niveau 4 gediplomeerden Allround Schoonheidsspecialist, is dit Ad-traject een goede en haalbare aanvullende opleiding.
4. Docent uiterlijke verzorging: Een Ad binnen het vakgebied van de uiterlijke verzorging (breed) is zeer nodig waar het het docentschap betreft. Veel vakdocenten in de uiterlijke verzorging (kapper, schoonheidsspecialist, pedicure en grimeur), die veelal vanuit de praktijk het onderwijs zijn ingegaan, ontberen een relevante hbo-opleiding en hebben meestal een kortdurende docentscholing gehad. Vertegenwoordigers van de brancheorganisaties (ANKO, ANBOS en PROVOET) geven al geruime tijd aan dat het docentniveau in de uiterlijke verzorging een upgradering behoeft. In het recente verleden is een dergelijke docentenopleiding ontwikkeld, maar niet gerealiseerd.
5. Ad-niveau medewerkers voor commerciële en ICT beroepen: Recente enquêteresultaten van bijna 11.000 responderende leerbedrijven in het ECABO-domein, laten zien dat 16% behoefte aan medewerkers op Ad-niveau heeft. Ten opzichte van eerder onderzoek in 2010 is de uitkomst dezelfde. Commerciële en ICT-beroepen scoren hierbij relatief het hoogst; beide kennen een percentage van 22%. Uit het onderzoek in 2010 bleek de behoefte respectievelijk 19% en 20% te zijn. Er is dus sprake van een toenemende behoefte onder genoemde sectoren. Vier van de tien respondenten verwachten dat het opleidingsniveau zal stijgen voor de functies in het verlengde van de opleidingen op mbo niveau 4. Van hen verwacht de helft dat dit een niveau tussen mbo en hbo zal zijn. Dit wordt vooral verwacht voor juridisch medewerkers zakelijke dienstverlening, assistent accountants en bedrijfsadministrateurs.

6. Supermarktmanager. Men wil in 2012 graag naar een landelijke spreiding van het aanbod.
7. Sociale partners gehandicaptenzorg VGN hebben met een competentiebox de vraag naar het Middelbare en Hogere Beroepsonderwijs verduidelijkt. Deze box wordt op dit moment geactualiseerd. Niveau C wordt in overleg met het onderwijsveld vertaald naar MBO niveau 4 en niveau D naar het HBO. In aansluiting op deze niveaus zijn verdiepende competentieprofielen opgesteld voor de ondersteuning van specifieke doelgroepen. Deze worden benut voor de keuzeruimte in het beroepsonderwijs. Zodra hierover meer duidelijkheid is, wordt gezien of en hoe het Ad niveau past binnen de beroepsopleidingskolom van de sector.
8. ICT-Office beoordeelt het Associate Degree (AD) binnen het brede aanbod van ICT-opleidingen als een welkome en waardevolle formele vervolgstap voor onderwijs op MBO+ niveau. ICT-Office ziet binnen de ICT-arbeidsmarkt een stijgende vraag naar medewerkers op MBO+ niveau en is van mening dat het instellen van arbeidsmarktrelevante ICT-AD's een deel van deze vraag kan beantwoorden. ICT-Office doet geen concrete uitspraken over de specifieke op- en inrichting van ICT-AD's, maar wijst binnen deze trajecten wel op het belang van het gebruik van de ICT-Instroomprofielen (ICT-Office, 2009), het HBO-I Bachelor of ICT ontwerp, het ICT Mindsets model en relevante Europese standaarden – waaronder het e-Competence Framework (eCF) en het European Qualifications Framework (EQF).

N.B.: Bereikbaarheidsgegevens van de contactpersonen m.b.t. de Ad's zijn te verkrijgen bij VNO-NCW en MKB-Nederland via het secretariaat AEOBI (berends@vno-ncw.nl)

ROA Analyse van de arbeidsmarktrelevantie

ROA heeft n.a.v. de opgave van de branches m.b.t. de door hen gewenste nieuwe, dan wel uit te breiden Ad-opleidingen onderzocht, hoe vanuit de gegevens van ROA tegen de perspectieven op de arbeidsmarkt voor studenten, die deze Ad's gaan volgen, wordt aangekeken. Uit bijgevoegd verslag blijkt dat voor bijna alle opleidingen, waarvan de betreffende Ad deel uitmaakt, goede arbeidsmarktperspectieven gelden.

1. Ad Projectleider installatie (Uneto-VNI)
16. Ad productietechnologie (FME-CWM)
19. Ad Uitvoerder transportprojecten (Verticaal Transport)
24. Ad Projectleider techniek (Uneto-VNI)

Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomstperspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Goede vooruitzichten voor alle varianten van de Ad, extra aanbod van Ad gediplomeerden lijkt wenselijk om knelpunten voor werkgevers op te lossen. Voor de Ad uitvoerder transportprojecten lijkt er nauwelijks een vergelijkbare HBO-opleiding te zijn.
<i>HBO werktuigbouwkunde</i>	goed							
<i>Werkuigbouwkunde</i>		2,4 (laag)	90 (hoog)	1,8 (laag)	75 (gemiddeld)	0,0 (laag)	88 (hoog)	
<i>AOT techniek</i>		1,2 (laag)	72 (laag)			0,0 (laag)	80 (gemiddeld)	

2. Ad Interieuradviseur (Woon-werk)

Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomstperspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Redelijk goede vooruitzichten voor de Ad, voor voltijd en zeker voor deeltijd
<i>HBO uitvoerende en beeldende kunsten</i>	goed							
<i>Vormgeving algemeen</i>		5,1 (gemiddeld)	74 (laag)	3,6 (laag)	80 (gemiddeld)			

3. Ad Technische bedrijfskunde (CBM)
9. Ad Technische bedrijfskunde (Metaalunie)

Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomst-perspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Toekomstperspectieven zijn voor bedrijfskunde in het algemeen matig, maar voor technische bedrijfskunde lijken de vooruitzichten veel beter
<i>HBO bedrijfskunde</i>	matig							
<i>Technische bedrijfskunde</i>		gemiddeld (laag)	90 (hoog)	0,5 (laag)	84 (gemiddeld)	4,8 (gemiddeld)	90 (hoog)	

4 & 23 & 35. Ad Bouwkunde (Bouwend Nederland)

Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomst-perspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Redelijke vooruitzichten voor de Ad, vooral voor de voltijdopleiding
<i>HBO bouwkunde</i>	redelijk							
<i>Bouwkunde</i>		3,7 (laag)	85 (hoog)	2,8 (laag)	67 (laag)	5,3 (gemiddeld)	70 (laag)	

5. Ad Functiegericht toerisme en recreatie (ANVR)

Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomst-perspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Op basis van de huidige en toekomstige arbeidsmarktpositie van de hogere opleiding zijn er slechte vooruitzichten voor de Ad voltijdopleiding. Over de deeltijd en duale opleidingen zijn er geen gegevens bekend. Het risico op verzadiging op dit arbeidsmarktsegment is aanzienlijk.
<i>HBO toerisme en recreatie</i>	slecht							
<i>HBO Kort Hoger toeristisch en recreatief onderwijs</i>		8,8 (hoog)	46 (laag)					
<i>HBO Hoger toeristisch en recreatief onderwijs</i>		7 (hoog)	63 (laag)					
<i>HBO B Toerisme en recreatie</i>		12,2 (hoog)	55 (laag)					

10. Ad Marketing Management (Metaalunie) 20. Ad Management & bedrijfskunde (Metaalunie)

Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomst-perspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Toekomstperspectieven zijn voor bedrijfskunde in het algemeen matig, maar voor een technische variant binnen deze richting lijken de vooruitzichten beter
<i>HBO bedrijfskunde</i>	matig							
<i>HBO Kort Bedrijfskaderopleiding</i>		1,2 (laag)	77 (gemiddeld)	0,0 (laag)	74 (laag)			
<i>HBO B Business Engineering</i>		0,0 (laag)	83 (hoog)					

11. Ad Industrieel Product Ontwerpen (Metaalunie)								
Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomst-perspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Er is een gemengd beeld wat betreft de huidige en toekomstige arbeidsmarktsituatie van de opleiding Industrieel Product Ontwerpen. De werkloosheid is aan de hoge kant, maar degenen die werk hebben zijn vaak werkzaam op het eigen niveau. Voor de deeltijdvariant zijn geen gegevens bekend, maar verwacht mag worden dat de werkloosheid daarvoor lager ligt.
<i>HBO bedrijfskunde</i>	matig							
<i>HBO werktuigbouwkunde</i>	goed							
<i>HBO uitvoerende en beeldende kunsten</i>	goed							
<i>HBO B Industrieel Product Ontwerpen</i>		7,0 (hoog)	88 (hoog)					
<i>HBO B Product Ontwerp</i>		8,4 (hoog)	81 (hoog)					

12. Ad Mechatronica (FME-CWM)								
Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomst-perspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Huidige en toekomstige arbeidsmarktsituatie voor verwante opleidingen van mechatronica zijn goed.
<i>HBO werktuigbouwkunde</i>	goed							
<i>HBO elektrotechniek</i>	goed							
<i>HBO werktuigbouwkunde</i>		2,5 (laag)	91 (hoog)	1,8 (laag)	75 (gemiddeld)	0,0 (laag)	88 (hoog)	
<i>HBO elektrotechniek</i>		2,4 (laag)	90 (hoog)	0,0 (laag)	73 (laag)	1,4 (laag)	87 (hoog)	

13. Ad Maintenance (FME-CWM)								
Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomstperspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Voor deze specialisatie binnen werktuigbouwkunde zijn geen gegevens beschikbaar. Op basis van de situatie voor werktuigbouwkunde zijn de perspectieven goed.
<i>HBO werktuigbouwkunde</i>	goed							
<i>Werktuigbouwkunde</i>		2,4 (laag)	90 (hoog)	1,8 (laag)	75 (gemiddeld)	0,0 (laag)	88 (hoog)	

14. Ad Luchtvaart (FME-CWM)								
Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomstperspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Voor deze specialisatie binnen werktuigbouwkunde zijn de perspectieven goed. Er zijn geen gegevens beschikbaar voor de deeltijd en duale opleidingen.
<i>HBO werktuigbouwkunde</i>	goed							
<i>Luchtvaarttechnologie</i>		0,4 (laag)	93 (hoog)					

15. Ad Automotive (FME-CWM)								
Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomst-perspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Voor deze specialisatie binnen werktuigbouwkunde zijn de perspectieven goed. Er zijn geen gegevens beschikbaar voor de deeltijd en duale opleidingen.
<i>HBO werktuigbouwkunde</i>	goed							
<i>Autotechniek</i>		2,8 (laag)	86 (hoog)					

17. Ad Supermarktmanager (CBL) 22. Ad Commerciële economie 25. Small Business Retailmanagement (Woon-werk) 27. Verkoopmanager (Bovag)								
Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomst-perspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	Hoewel de huidige arbeidsmarktpositie redelijk goed is, zijn de vooruitzichten niet best. Voor de deeltijd- en duale varianten is de situatie wat beter dan voor de voltijd variant
<i>HBO commerciële economie</i>	slecht							
<i>Commerciële Economie</i>		5,5 (gemiddeld)	82 (gemiddeld)	3,3 (laag)	82 (gemiddeld)	0,9 (laag)	89 (hoog)	
<i>Small Business and Retail Management</i>		4,8 (gemiddeld)	74 (laag)	0,0 (laag)	50 (laag)	0,5 (laag)	71 (laag)	

18. Ad Procestechiek/chemische technologie (VNCI/DSM)								
Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomst-perspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	De huidige en toekomstige arbeidsmarktpositie is goed
<i>HBO chemische technologie</i>	zeer goed							
<i>Chemische Technologie</i>		5,9 (gemiddeld)	89 (hoog)			0,0 (laag)	61 (laag)	

19. Ad Praktijkdocent (FME/CWM)								
Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomst-perspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	De huidige en toekomstige arbeidsmarktpositie is goed
<i>HBO lerarenopleiding natuur en techniek</i>	zeer goed							
<i>Leraar exact vak (2^e gr)</i>		0,7 (laag)	94 (hoog)	4,7 (gemiddeld)	95 (hoog)	1,3 (laag)	90 (hooog)	

28. Ad Huidspecialist								
Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomstperspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd		deeltijd		duaal		
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)	De huidige en toekomstige arbeidsmarktpositie is goed
<i>HBO (fysio)therapie</i>	goed							
<i>Huidtherapie</i>		1,4 (laag)	89 (hoog)					

34. Ad Docent Uiterlijke verzorging (Anko, Anbos, Provoet)								
Verwante HBO opleidingstypen (bachelor) opleidingen	Toekomstperspectief tot 2016 voor opleidingstype	Arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor opleiding (1 jaar na afstuderen)						Oordeel over de arbeidsmarktrelevantie van de Ad opleiding
		voltijd/deeltijd/duaal (eind 2009)						
	Typering	% werkloos (typering)	% werkzaam op minimaal eigen niveau (typering)					De huidige en toekomstige arbeidsmarktpositie is goed
<i>HBO lerarenopleiding medisch en verzorging</i>	zeer goed							
<i>HBO lerarenopleiding medisch en verzorging</i>		3 (laag)	88 (hoog)					

Opmerkingen:

- Ter onderbouwing van de arbeidsmarktrelevantie bij de aanvraag van Ad opleidingen is door het ROA in opdracht van de Commissie Ad onlangs een brochure uitgebracht.¹ De brochure van de Commissie Ad biedt een handreiking voor de aanvragers.
- Gegeven de beperkte tijd is er alleen gekeken naar de huidige en toekomstige arbeidsmarktsituatie van verwante bachelor opleidingen. Er is niet gekeken naar arbeidsmarktpositie van verwante MBO niveau 4 opleidingen, of naar de ruimte voor de Ad tussen MBO en HBO (zie voor de werkwijze de eerdergenoemde brochure voor de Commissie Ad). Daarvoor dient overigens door werkgevers preciezer te worden aangegeven op welke MBO niveau 4 men zich richt. Dit is slechts voor enkele Ad opleidingen gebeurd.
- Er is ook niet gekeken naar andere secundaire bronnen, noch naar de upgradingstrend (van MBO naar HBO binnen de relevante beroepen).
- De gegevens over de arbeidsmarktsituatie van afgestudeerden hebben betrekking op de jaarlijkse cijfers van de HBO-Monitor, het onderzoek dat plaatsvindt onder de afgestudeerden van het HBO (vrijwel integraal) ruim één jaar na het verlaten van de opleiding. De cijfers zijn gebaseerd op meerjarige gemiddeldes van gediplomeerden van de jaren 2004/2005-2008/2009.
- De gegevens over de toekomstige arbeidsmarktsituatie van afgestudeerden hebben betrekking op de verwachte situatie in de komende 5 jaar voor de periode 2012-2016.²

¹ *Hoe kunnen landelijke databronnen gebruikt worden bij de onderbouwing van de arbeidsmarktrelevantie van Ad?*, brochure Commissie Ad.

² Zie voor een overzicht en verantwoording van de arbeidsmarktprognoses ROA (2011), *De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2016*, ROA-R-2011/8, Maastricht. De gegevens in het rapport zijn gebaseerd op het Arbeidsmarktinformatiesysteem (AIS) van het ROA, waarvan ook in het voorliggende rapport gebruik wordt gemaakt. Behalve arbeidsmarktprognoses bevat het AIS indicatoren uit onder meer de MBO- en HBO-monitor en gegevens over de beroepsbevolking en de werkgelegenheidsstructuur van het CBS.